

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 21878/2022
04.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија Драгане Маринковић, председника већа, Зорице Булајић и Ирене Вуковић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа пуномоћник Душан Самарцић, адвокат из ..., против тужених ББ из ..., кога заступа пуномоћник Весна Гаћеша, адвокат из ... и „NLB Komercijalna banka“ АД Београд, као правног следбеника „NLB Банка“ АД Београд, чији су пуномоћници Александар Петровић и Бранислав Глогоњац, адвокати из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужеиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3361/21 од 19.05.2022. године, у седници одржаној 04.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3361/21 од 19.05.2022. године.

Образложење

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж 3361/21 од 19.05.2022. године, ставом првим изреке, укинута је првостепена пресуда Основног суда у Крушевцу П 5106/20 од 28.05.2021. године и пресуђено тако што су у тачки 1. одбачени као недозвољени приговори стварне и месне ненадлежности Основног суда у Крушевцу истакнути од стране тужених. У тачки 2. одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужени ББ обавезе да тужиоцу на име накнаде причињене штете у виду обрачунате законске затезне камате исплати износ од 317.978,74 динара, са законском затезном каматом по Закону о затезној камати од 08.02.2021. године до исплате, као неоснован. У тачки 3. одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се тужена „NLB Komercijalna banka“ АД Београд обавезе да тужиоцу на име накнаде штете у виду измакле користи исплати износ од 4.271.705,62 динара, са законском затезном каматом по Закону о затезној камати почев од 02.11.2014. године до коначне исплате, као неоснован. Тачком 4. тужилац је обавезан да туженом ББ накнади трошкове парничног поступка у износу од 437.147,09 динара. Тачком 5. тужилац је обавезан да туженој „NLB Komercijalnoj banci“ АД Београд накнади трошкове парничног поступка у износу од 561.304,59 динара, са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију, због погрешне примене материјалног права, битних повреда одредаба парничног поступка и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања.

Врховни суд је испитао добијану пресуду, на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20 и 10/23 – други закон) и утврдио да ревизија није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП, на коју се наводима ревизије указује није прописана као ревизијски разлог у члану 407. тог закона.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је дана 16.04.2008. године, као адвокат закључио уговор о заступању са правним претходником тужене Банке, као властодавцем, којим је предвиђено да је предмет уговора заступање банке од стране тужиоца у својству пуномоћника у обављању правних и адвокатских послова пред судовима, органима управе, организацијама и свим трећим лицима у поступку обезбеђења остваривања и наплате спорних потраживања. Тужилац је као пуномоћник прихватио и обавезао се да послове заступања обавља у име и за рачун властодавца, да правне и адвокатске послове обавља професионално и стручно, да чува као пословну тајну оно што му је властодавац поверио, да по завршеном послу и заступању направи рачун са трошковима накнада и награда у складу са Тарифом о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката важећој на дан завршетка посла и да рачун испостави властодавцу. У члану 3. уговора властодавац је прихватио обавезу да пуномоћнику изда посебно пуномоћје за заступање у судским и другим поступцима, да пуномоћник може пренети пуномоћје на адвоката или адвокатског приправника, с тим што одговара властодавцу за избор адвоката и приправника по заменичком пуномоћју. Поред тога, у члану 3. тачка 4. Уговора, властодавац се обавезао да пуномоћнику на име накнаде трошкова, награде и додатне награде због сложености, хитности и ефикасности наплате потраживања, исплаћује износ обрачунат у проценту од 30% од укупног новчаног износа наплаћеног и намиреног потраживања, те да ће се исплата накнаде награде и посебне награде пуномоћнику извршити по наплати потраживања, а до износа по претходном ставу сукцесивно и процентуално према динамици наплате и коначно по наплати и намирењу властодавца. Уговор је закључен на неодређено време а престаје споразумом странака, отказом уговора, опозивом и отказом датог пуномоћја и то писмено са отказним роком од 30 дана, отказом и раскидом уговора у складу са законом и уговором. Тужена Банка је 28.04.2014. године, једнострано отказала уговор о заступању и опозвала пуномоћје за заступање тужиоцу. Тужилац је са туженом Банком 19.05.2014. године, сачинио записник о примопредаји документације са свим предметима и комплетном оригиналном документацијом, између осталог за предмет у поступку који је вођен против дужника ПД Опција ДОО у стечају и констатовано је да је тужиоцу исплаћено 46.000,00 динара, на име признатих трошкова у наведеном поступку за рад адвоката.

Утврђено је даље, да је у предмету Привредног суда у Краљеву Ст 345/11 донето решење од 08.02.2012. године, којим је проглашен банкрот стечајног дужника

ПД Опција ДОО Нови Пазар, а за стечајног управника именован је овде тужени ББ. Закључком о листи утврђених и остварених потраживања поверилаца у поступку стечаја и коначном листом утврђених и оспорених потраживања од 09.01.2012. године, у целини је оспорено различно право по пријави број 33. повериоцу овде туженој Банци, па је пуномоћјем од 28.01.2014. године, тужилац овлашћен да заступа овде тужену Банку у поступку пред Привредним судом у Краљеву у предмету П 1072/13 и Ст 345/11, против стечајног дужника ПД Опција ДОО Нови Пазар. На основу наведеног уговора о заступању и пуномоћја тужилац је заступао тужену Банку на једном рочишту одржаном 01.04.2014. године, преносом пуномоћја на адвоката Душана Самарџића и у том поступку донета је пресуда П 1072/13 од 01.04.2014. године, којом је утврђено као основано различно право тужиоца у тој парници „NLB Banke“ АД Београд, ради првенственог намирења потраживања у износу од 41.190.936,47 динара, са припадајућом каматом до намирења из средстава остварених продајом тачно одређене имовине у тој парници туженог, стечајног дужника. Стечајни управник је затим 11.04.2014. године, након доношења наведене пресуде, у дневним листовима огласио продају имовине стечајног дужника јавним надметањем и продаја је извршена 14.05.2014. године, за укупан износ од 18.541.440,12 динара, те је купац целокупни износ купопродајне цене уплатио закључно са 19.05.2014. године. Уговор о купопродаји закључен је 19.05.2014. године, између купца и продавца Предузећа за производњу, трговину и услуге ПД Опција ДОО у стечају Нови Пазар кога је заступао стечајни управник, овде тужени ББ, и исти је оверен пред Основним судом у Новом Пазару дана 27.05.2014. године, под бројем Ов 682/14. Стечајни управник је поднеском од 23.05.2014. године, обавестио тужену Банку, преко пуномоћника овде тужиоца о продаји покретне и непокретне имовине стечајног дужника, а тужилац је позвао стечајног управника захтевом од 26.05.2014. године, на исплату различног повериоца, овде тужене Банке у року од три дана у смислу члана 133. став 11. Закона о стечају. Преписком између тужених утврђено је да је тужена Банка 23.05.2014. године, обавестила стечајног управника да је отказала пуномоћје за заступање тужиоцу и да сада комуникацију обавља са лицем овлашћеним од стране банке за даље контакте, а након продаје имовине стечајног дужника, стечајни управник није извршио исплату различном повериоцу у року од три дана, већ је исплата извршена тек 01.11.2014. године, што је тужена Банка накнадно одобрила и сагласила се са прекорачењем рока за исплату различног потраживања. Стечајном управнику је због прекорачења рока исплате на основу притужбе коју је поднео тужилац стечајном суду, Агенција за лиценцирање стечајних управника решењем од 06.04.2015. године, изрекла опомену због повреде члана 133. став 11. Закона о стечају. Вештачењем је утврђено да је од 18.541.440,12 динара, за који износ је продата имовина стечајног дужника исплаћено 14.392.352,07 динара, те да 30% чини износ од 4.317.705,62 динара, од чега када се одбије износ од 46.000,00 динара, што је тужена банка исплатила тужиоцу за заступање у стечајном поступку, добија се износ од 4.271.705,62 динара, који тужилац потражује на име накнаде штете, постављеним тужбеним захтевом од тужене Банке. Износ од 317.978,74 динара који тужилац потражује на име накнаде штете од туженог ББ, као стечајног управника због кашњења у исплати, чини обрачуната законска затезна камата на износ од 4.271.705,62 динара од 22.05.2014. до 01.11.2014. године.

Наведено чињенично стање другостепени суд је утврдио након што је отворио расправу на основу члана 383. став 4. ЗПП, извео предложене доказе које је оценио у смислу члана 8. тог закона. Полазећи од правне природе уговора о заступању који је закључен између тужиоца и тужене Банке, другостепени суд је закључио да је реч о

уговору о налогу који је уређен члановима 749. до 770. ЗОО. У ситуацији када је уговор раскинут обе уговорне стране ослобођене су својих обавеза изузев обавезе на накнаду евентуалне штете сходно члану 132. став 1. наведеног закона. Висина штете – изгубљене добити коју би тужилац остварио по редовном току ствари у смислу члана 189. став 3. тог закона, да тужена Банка није одустала од уговора о заступању одговарао би проценту од 30% од укупног новчаног износа наплаћеног и намиреног потраживања, као уговорена посебна додатна награда. Међутим, по члану 3. тачка 4. Уговора о заступању, право тужиоца на додатну награду је условљено сложенешћу, хитношћу и ефикасношћу наплате потраживања који услов у конкретном случају није испуњен. Тужилац на коме је био терет доказивања, није доказао да је обављени посао имао наведене карактеристике, већ су предузете радње у поступку наплате потраживања биле ограничене на заступање на једном одржаном рочишту за које је тужиоцу исплаћена накнада по Тарифи о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката. Тужилац нема право ни на накнаду штете од туженог, као стечајног управника јер остварење додатне награде није спречено радњама овог туженог, будући да и у ситуацији да је исплата извршена у законском року, у тренутку када је уговор о заступању био на снази и производио дејство, тужилац не би имао право на додатну награду из претходно наведених разлога. Зато је другостепени суд одбио тужбене захтеве у целини као неосноване.

Према члану 749. Закона о облигационим односима (ЗОО) уговором о налогу обавезује се налогопримац према налогодавцу да за његов рачун предузме одређене послове. Истовремено се налогопримац овлашћује на предузимање тих послова. Налогопримац има право на накнаду за свој труд, осим ако је друкчије уговорено или произлази из природе међусобног односа. Налогодавац може одустати од уговора, по члану 765. став 1. закона и у случају одустанка од уговора у коме налогопримцу припада накнада за његов труд, налогодавац је дужан исплатити налогопримцу одговарајући део накнаде, и накнадити му штету коју је претрпео одустанком од уговора, ако за одустанак није било основаних разлога (став 2.). Из наведених материјално правних одредаба следи да је основно правило да налогодавац може да одустане од уговора о налогу. Налогодавац не мора износити разлоге због којих одустаје од уговора о налогу, јер је то његово право које он може али не мора да реализује. Исто тако, не постоји ни временско органичење до ког тренутка налогодавац може одустати од уговора.

У конкретном случају тужена Банка је отказала уговор о заступању који је закључен на неодређено време и опозвала пуномоћје за заступање тужиоцу. Поред трошкова накнаде и награде у складу са Тарифом о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката, уговором о заступању предвиђена је и додатна награда због сложености, хитности и ефикасности наплате потраживања, у проценту од 30% од укупног новчаног износа наплаћеног и намиреног потраживања. С обзиром да тужилац није доказао да је поводом извршења налога, односно поступања по пуномоћју датом за заступање у поступку, обављени посао имао наведене карактеристике, те да би му по редовном току ствари (члан 189. став 3. ЗОО) припала уговорена додатна награда, правилан је закључак другостепеног суда да тужилац нема право на накнаду штете у виду измакле користи која одговара проценту од 30% новчаног потраживања које је тужена Банка наплатила у поступку стечаја од свог дужника, а због одустанка налогодавца од уговора. Наводима ревизије, оспорава се оцена доказа и побија правилност чињеничног закључка другостепеног суда. На расправи пред

другостепеним судом изведени су докази, па је на основу члана 8. ЗПП, другостепени суд имао могућност да изврши оцену изведених доказа и применом правила о терету доказивања, закључи о постојању чињеница које су важне за доношење одлуке. Слободна оцена доказа значи вредновање доказа на основу којег суд „по свом уверењу, на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно, свих доказа као целине и на основу резултата целокупног поступка“, одлучује које ће чињенице узети као доказане. Странка која тврди да има неко право, сноси терет доказивања чињенице која је битна за настанак или остваривање права, ако законом није другачије прописано. У складу са наведеним другостепени суд је формирао свој закључак о праву и условима под којима је уговорена додатна награда за тужиоца као налогопримца, те праву тужиоца на накнаду штете у виду измакле користи, као штете коју је претрпео одустанком налогодавца од уговора у сислу члана 765. став 2. ЗОО. Исто тако, тужилац нема право на накнаду штете од туженог ББ, као стечајног управника због кашњења у исплати разлучном повериоцу, из претходно наведених разлога, да тужилац по редовном току ствари не би остварио додатну награду, која је уговорена за случај сложености, хитности и ефикасности наплате потраживања. Зато су као неосновани оцењени сви ревизијски наводи тужиоца о погрешној примени материјалног права.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић